Céard é Scoil Náisúinta Oideachas Le Chéile?

Réamhra Gairid

Séard is scoil náisúinta Oideachas Le Chéile ná bunscoil áiraithe atá ag fáil deontais _ stáit na hÉireann. Is cuid de c_ras scoil náisúinta é a bhí bunaithe in 1831 agus a chuimsíonn, leis na scoil speisialta, gach bunscoil atá faoi deontas stáit in Éireann.

Faigheann gach scoil náisúinta deontas _n stáit ar bonn cothrom, ba chuma mas Caitliceach, Protastúnach, Ioslamach, Giúdach n_ scoil Oideachas Le Chéile iad. Oibríonn said ar an phlean oideachas náisúinta céanna, leanann said na rialacha le haghaidh Bord Bainisteoirí is tá cáilíochtaí agus aitheantas na múinteoirí ar an leibhéal céanna le chuile bunscoil in Éireann.

Céard a Dhéanann Scoil Oideachas Le Chéile Éagsúil?

Is tríd ethos gach scoil a dheighiltear _na chéile iad. Leiríonn ethos na scoile a spiorad agus a charactéar. Tá sé seo sofheicthe i ngach gníomh laistigh de chomhleas na scoile. De Bharr seo, tá iombualadh láidir ar an gcineál oideachas a fhaigheann a chuid daltaí.

An Pátrún agus an Bord Bainistíocht

Laistigh de ch_ras scoil náisúinta na hÉireann, tá an "pátrún" freagrach as ethos na scoile a shocrú. Bhronnaíonn an príomh achtú a riallaíonn oideachas in Éireann *(An tAcht Oideachas 1998),* cumhacht tromchiallach a dhearadh ar an bpátrún.

I measc siúd:

- Bunaíonn an pátrún scoil nua.
- Roghnaíonn an pátrún Bord Bainistíochta.
- Roghnaíonn an pátrún an chéad príomhoide, roimh oscailt na scoile.
- Ainmníonn an pátrún beirt bhall den bhord go díreach, duine acu mar cathaoirleach, agus ceadaíonn an pátrún roghnúchán na mbaill eile.
- Ceadaíonn an pátrún roghnúchán an foireann múinteoireachta go léir.
- Leagann an pátrún síos polasaí bunúsach don bhord.

Faoin Acht Oideachas, caitfidh an Bord Bainistíochta an scoil a stiúradh leis an ethos atá leagtha amach ag an bpátrún. Chomh maith le sin, tá leath uair a chloig sa rang curtha in áiraithe gach lá le haghaidh plean oideachas reiligiúnach leithleasach an phátrún.

In sna scoileanna aon-aicme a chuimsíonn formh_r de na scoil náisúinta in Éireann, de gnáth ba é an tEaspag den reiligiún atá i gceist, a bheadh mar pátrún, ach i scoil náisúinta Oideachas Le Chéile, is comhlacht teoranta é an pátrún a bhfuil a chuid gníomhaíochtaí rialta ag mabhrán, airteagail agus acht an comhlacht, ag a bhfuil a

chinneadh déanta ag crinniú ginearálta na mbaill. Chruthaigh sé seo sampla freagrach de phátrúntacht atá leagtha amach i dtearmaí dleathach soiléir.

Is é coincheap dleathach bunúsach pátrúntacht Oideachas Le Chéile ná go bhfuil an Bord freagrach as an scoil a oibriú ar chomhchéim deiseanna agus meas do gach páiste, gan baint lena chúlra s_isialta, cultúrtha n_ chreideamh.

Is é an smaoineamh simplí seo atá mar bunús do gach polasaí agus cleachtadh sa scoil, más é polasaí clárú, an tslí a dhéanann an Bord a chuid obair, an bealach atá an modh iompar forbaithe n_ an tslí tríd a bhfuil an phlean oideachas curtha i bhfeidhm.

Sonraíonn na cáipéisí dleathach de chuid Oideachas Le Chéile go bhfuil dúlgas, ar an bpátrún agus an Bord, gach scoil na rialacha seo a leanas a leanúint.

Ba ch_ir go mbeadh gach scoil;

> *"**Il-Aicmeach,** i.e. go bhfuil deiseanna cothrom insroicteacht ag gach páiste go dtí an scoil agus go bhfuil an meas céanna ar gach páiste ba chuma cén cúlra s_isialta, cultúrtha n_ chreideamh atá acu.*
>
> ***Comh-Oiliúna** agus ag tabhairt misneach do na pháistí a chuid cumais a th_gáil faoi chúram.*
>
> ***Oideachas Dírithe** ar na páistí.*
>
> ***C_ras Daonlathach** le rannpháirtaíocht _ na thuismitheoirí _ lá go lá, is ag an am céanna, ag tabhairt tacaíocht do na múinteoirí."*

Tagairt: Cairt Oideachas Le Chéile

Gheallúint do Chairt Oideachas Le Chéile

Tá sé tábhachtach tabhairt faoi ndeara nach ráiteas misean iad na bprionsabail seo, n_ ráiteas faoi nithe gur mian leo chur i gcríoch. Tá geallúint á thabhairt oideachas a chur ar fail a thaispeánann na bprionsabal seo.

Caitfidh Bord Bainistíochta scoil Oideachas Le Chéile meastúcháin a dhéanamh ar a gheallúntas maidir leis na bprionsabal seo i gcroí-lár na scoile ar gach leibhéal.

Tá sé tábhachtach na ghealltúnas seo a phlé go mion.

Il-Aicmeach

Ó bhunaíodh é i lár na 1970í, glacann Oideachas Le Chéile le ***gach reiligiún*** faoin téarma seo. De bharr seo, tá scoileanna Oideachas Le Chéile geallta leis an phrionsabal go mba cheart go mbeadh an meas céanna ar gach creideamh i rith na scoile. Faoin sanmhíniú seo tagann daonnachtaí, agn_isí agus dearcadh aindiachtaí agus concheap aicmeach de chreideamh pearsanta.

Roghnaíodh an téarma "meas" go chúramach. Tá difríocht soiléir idir an concheap de bheith foighneach le difríochtaí agus meas a bheith ag duine chuige. ***Caoinfhulaingt agus oiriúnú*** go dúchasach go gcaitfidh an bhformh_r amharc an mionlach a chuir in áireamh agus go gcaitfidh an mionlach iarratas a dhéanamh an oiriúnú seo a fháil. Ciallaíonn ***meas,*** cúram mar ba ch_ir.

Is é an aidhm atá ag scoil Oideachas Le Chéile ná cultúr scoile a bhunú le linn a bhfuil aitheantais gach páiste geallta tacaíocht. Ní ch_ir go mbeadh ar páiste, tuismitheoirí n_ coimirceoir iarratais a dhéanamh an meas sin a fháil.

Oibríonn an scoil go dian chun aitmeasféar dearfach, comp_rdach a chrothú. An coincheap ag lár ná go gcuireann na difríochtaí idir dhaoine feabhas ar an saol, saibhríonn sé an cultúr agus soláthraíonn sé achmhainn i gcomhair an todhcaí a leanfaidh ar aghaidh _ ghlúin go glúin.

An Phlean Oideachas Eiticiúil

Baintear úsáid as an tréimhse áiraithe ama faoi leith seo chun clár reiligiún an pátrún ár bplean oideachas eiticiciúil a chur in áiraithe. An tainm atá ar seo ná "Foghlaim Le Chéile", atá foilsithe ag Oideachas Le Chéile. Tá sé faoi réir d'athrú agus forbairt ag an Coiste Oideachas agus a chinneadh ag Crinniú Ginearálta Bliantúil den cumann. Tá c_ip den phlean ar fail _n scoil n_ _ Oideachas Le Chéile.

Tá an clár roinnte idir ceithre sraith; "Forbairt Morálta agus Spioradálta", "Ceart agus Cothroime", "C_ras Creideamh" agus "Eitic agus an Timpeallacht". T_gann plean oideachas ethos Oideachas Le Chéile faoi ndeara ach go háiraithe, agus is anseo atá na cleachtaí ar a bhunaíonn an scoil a "spiorad sainiúl" á phlé go doimhin.

Sa sraith ar a nglaoitear "C_ras Creideamh", déantar na príomh c_ras creideamh ar domhan a phlé i mbealach léannta, ag chur in iúil do sna páistí na greideamh seo gan béim a chur ar aon cheann áiraithe mar an creideamh ceart. Le linn aon bhliain beidh sé suas don scoil féilí áiraithe a admháil, i mbealach oiriúnach - mar shampla, an Nua-bhlian tSíneach, Cáisc, Bealtaine, Féile na Soilse Hiondúch (Diwali), Féilte F_mhar, Samhain, Ramadan agus Eid, Hannuka n_ Nollaig. Tugann an clár an deis don scoil na cosúilachtaí agus difríochtaí a fheiceáil idir na shean féilte a tháinig roimh an-chuid de na féilte seo. Mar shampla, na féilte agus cleachtaí Celticeacha a chuireann taca faoi Cáisc, agus féile Grianstad a tharlaíonn c_ngarach den Nollaig.

Is gnáth rud é go mbéadh na cleachtaí seo mar chuid de chlár na scoile, ag tarraingt drámaíocht, ealaín, ceol, stair agus tíreolas isteach leo agus i roinnt cás imoibriú idir tuismitheoirí agus an pobal áitúil. Seana go mbeidh téamaí cultúrtha leathan á phlé; cosúil le bia n_ céilúiradh sa chlann. Déantar cinneadh iomlán ar cén saghas gníomaíochtaí go díreach a bheidh ar siúl ag brath ar choinníollacha áitúil.

Is é an aidhm atá leis an obair seo ná eolas dearfach faoi creideamh domhanda a chuir chun cinn in atmaisféar _m_sach a chuireann béim ar ceartanna agus freagracht.

Teagasc

Chomh maith leis an clár oideachas eitic, ligeann Bord Bainistíochta i scoil Oideachas Le Chéile d'aon ghrúpa thuismitheoirí atá ag iarradh áiseanna na scoile a úsáid taobh amuigh d'uaireannta scoil chun ranganna teagasc ar leith a eagrú. I bhformh_r de scoileanna Oideachas Le Chéile tá ullmhúcháin sacraimintiúil caitliceach ar fail in sna cláracha as uair; tá said seo eagraithe ag tuismitheoirí caitliceach, go minic i dteagmháil díreach leis an bpar_iste áitúil. Téann na ranganna seo ar aghaidh chomh maith leis na ranganna éagsúil eile atá ar siúl. Déantar iarracht díreach céanna réiteach a dhéanamh le thuismitheoirí de gach creideamh. Tá sé tábhachtach tabhairt faoi deara nach bhfuil an Bord freagrach as na ranganna seo a bhunú, ach amhainn déanamh cinnte de go bhfuil siad eagraithe i gceart, clúdaithe faoi árachas agus go

bhfuil siad sásta le sláinte agus sábháltacht na bpáistí a bheidh ag freastal chuchu. Níl riamh dúlgas ar páiste, tuismitheoir n_ múinteoir bheith páirteach i ranganna teagasc.

Tá méid toradh de bharr an modh chur i láthair seo maidir le "il-aicme":

- Nuair atá ethos na scoile seo curtha i bhfeidhm, ní bhíonn aon páiste i shuíomh aonarach i gclár na scoile de bharr a t-aitheantais pearsanta n_ aitheantais a chlann. Sa bhealach seo, déantar laghdú ar na hocáidí ina mbeadh ar pháistí n_ thuismitheoirí bheith as láthair _n scoil.

- Tugann sé deis don scoil ceartanna do chreideamh gach clan a phlé gan fábhair n_ idirdhealúint.

- Is iad na thuismitheoirí agus na heagraíochtaí reiligiúnach atá freagrach as creideamh an pháiste a fhorbairt agus is é áit an scoil timpeallacht sábháilte, suaimhneach a chur ar fail do gach páiste. Cuidíonn sé seo le páistí féin-mhuinín láidir a bheith acu agus le bheith comp_rdach i dteagmháil le dhaoine le creideamh difrúil.

- Tá cearta daonach na múinteoirí agus na hoibreoirí eile sa scoil cosainte toisc nach mbeidh siad curtha i shuíomh ina mbeadh dearcadh amhainn chun tosaigh mar fíor nuair atá seans nach gcreideann siad féin sa dhearcadh sin.

Fiú go gcreideann Oideachas Le Chéile go bhfuil an-chuid buntáiste le difríochtaí creideamh a láimhseál sa tslí seo, tuigimid nach bhfuil sé oiriúnach do gach clann.

Tá scoil Oideachas Le Chéile ag brath ar thuismitheoirí atá sásta go mbeadh a bpáistí i gcúlradh iol-gnéitheach agus nach bhfuil de dhíth ortha a gcreideamh fhéin a chur ina luí ar aoinne eile. I gcás tuismitheoirí atá rialacha dian acu maidir le ealaín, cluichí, sp_rt n_ creideamh eile, tá gach seans go mbeadh scoil aon-aicme níos oiriúnach. Muna bhfuil an áis seo le fáil go háitúil, déanfaidh Oideachas Le Chéile sár-iarracht na cheisteanna seo a láimhseál chomh chruinn agus is féidir.

Ó thaobh oideachas de, tá éifeacht ag meon cuimsitheach c_ras eitic Oideachas Le Chéile ar gach gné den múinteoireacht. Tá sé dírithe ar an dul i gceann taiscealaíoch chuig foghlaim atá curtha i bhfeidhm ag an múinteoir. Tá na páistí spreagtha chun tuiscint pearsanta a fháil i dtimpeallacht cruthaitheach le tacaíocht. Tá na páistí i dtreo tuiscint pearsanta a fháil i dtimpeallacht sábháilte urramach, ina bhfuil deis acu a chuid tuairimí a nochtadh.

Cuireann Oideachas Le Chéile go m_r leis an dul chun cinn atá bunaithe ar meas, maorgacht agus aithne léirmheastach.

Bheith **páirteach** i gcursaí na scoile agus éisteacht leis na páistí, sé croí-lár an coincheap seo ná rannpháirtaíocht agus cearta a chothú sa sochaí agus ar fud an domhan.

Tá sé mar aidhm ag Oideachas Le Chéile i leith oideachas eiticúil ná dul chun cinn a dhéanamh ar na scilleanna shaol atá riachtanach don aos _g atá ag fás suas i dtimpeallacht s_isialta atá éagsúil inchineálach. Beidh a shaol fásta ar réimse domhanda go fhírinneach.

Comhoideachas

Tháinig an phrionsabal de chomhoideachas ar chairt Oideachas Le Chéile ag am nuair a bhí scoileanna den shaghas seo sa mhionlach. Inniú, ní shin a bhfuil a thuille agus

tá béim ar an chuid seo den cairt iompaithe. Anois tá dúlgas ar an Bord de scoil Oideachas Le Chéile bheith cinnte go shroicheann gach páiste lán potensiúil, ba chuma faoi gné.

Tá i bhfad níos m_ i gceist ná cailíní agus buachaillí a chur i sheomra ranga le chéile agus iad a mhúineadh _n plean oideachas céanna. Is é an aidhm atá ann anois ná go mbeidh clár cuimsitheach ag an scoil nach ligeann do steireaphláta gné in aon foirm. Ba ch_ir go mbeadh na scoileanna ag tabhairt bolscaireacht do mhodh teagaisc a thugann cabhair agus cúnamh do na bpáistí an mianach ilgnéitheach atá iontu a léiriú.

Is tál casta é seo nach feidir le scoil cuir I gceart leis féin; ba fhiú seo, is tál é a ba

cheart go mbeadh á phlé le linn scoileanna, idir tuismitheoirí, múinteoirí agus daltaí. Tá sé tábhactach béim láidir a chur ar an gcuid seo d'obair na scoile. Tá an cothromaíocht seo idir an éagsúacht gné lárnach maidir le fás agus forbairt agus tá Oideachas Le Chéile geallta chun déanamh cinnte de go bhfaigheann gach páiste _cáid fiosrú agus forbairt chuig dearcadh sláintúil a bheith acu maidir la gné. De bharr a bpáirt i gcairt Oideachas Le Chéile spreagtar gach páiste ar an chos céanna agus tá deireadh le idirdhealú tríd gné mar chuid tábhachtach do phlean na scoile.

Dírithe ar an Páiste

Le blianta anuas, d'úsáidtear na focail "dírithe ar an páiste", chun chur síos a dhéanamh ar An Phlean Oideachas Scoileanna Náisúinta agus an meon chuig oiliúint na múinteoirí de scoileanna náisúinta a leagtha amach. Bíodh sin mar atá, tá ciall níos m_ ag baint le seo mar príomh prionsabal i gCairt Oideachas Le Chéile ná sanmhíniú meon múinteoireachta n_ ráiteas faoin bPlean Oideachas Náisúinta. Sonraíonn sé eilimint eile de polasaí scoil de chuid Oideachas Le Chéile. Cuireann sé dúlgas ar a mBoird cinneadh a dhéanamh chun freastal ar na bpáistí i gcás foghlaim agus forbairt, thar aon nith eile. Sa chás seo mar shampla, bheadh éifeacht ar seo maidir le uaireannta oscailt na scoile, laethanta saoire na scoile, c_ras smacht agus dháilleadh an airgid. Is minic a bhíonn scoilt idir na cinneadh seo. Cibe scéal, is cuid den cairt é seo a gheallann go dtugtar aitheantas do cad atá de dhíth ar na bpáistí thar aon rud eile.

Tabhair faoi ndeara go dhéanfaimís tuarisc ar "páistí na scoile". Is eagrúcháin comhchoitianta an scoil a dhéanann iarracht riachtanais gach páiste a shásamh, ach caitfidh an scoil na riachtanais sin a chur i gcomhthéacs le easpa ginearálta na bpáistí.

C_ras Daonlathach

Tá gach scoil de chuid Oideachas Le Chéile bunaithe ag grúpa _glaigh n_ thuismitheoirí _n chomharsanacht. Mar phátrún, cuidíonn Oideachas Le chéile leis an bpr_iséas seo le comhairle, oilúint agus tacaíocht i gcomhráití le eagrúcháin oirúinach, an Roinn Oideachas agus Eolaiochta san áireamh. Is iad na príomh coimeádaí san pr_iséas ná na tuismsitheoirí agus na dtacaí a théann i ngleic leis an tasc deacair casta, an scoil a bhunú. Dá bhrí seo, glacann tuismitheoirí páirt riachtanach in oibriúcháin na scoile, tá sé seo le feiceáil in ethos na scoile. Cuireann cairt Oideachas Le chéile d'iallach ar bord na scoile misneach agus fáilte a chur roimh an páirtíocht seo, ionnas go bhfuil siad á gcothromú le dúlgas dearfach páirt profisúinta an múinteoir a dhearbhú.

Is ceannrodaí iad scoileanna Oideachas Le Chéile i bhforleathnú an coincheap rannpáirtíochta idir tuismitheoirí agus múinteoirí in oibriúcháin na scoile. Is ceist cunsp_ideach é an páirtaíocht a ghlacann tuismitheoirí agus cosainteoirí sa phr_iséas féin. Tá réiteach na faidhbe bainte amach tríd an soláthar tacaíochta don múinteoir

laistigh agus lasmuigh den seomra ranga agus tríd gníomhaíochtaí oideachais a chur ar fáil nach bhfuil ar fáil don scoil sa ghnáth bhealach.

Samplaí den shaghas tacaíochta ná:

- Rannpháirtíocht i ngníomhaíochtaí sa seomra ranga.
- Eagrúcháin gníomhaíochtaí breise (lasmuigh den phlean oideachas).
- Rannpháirtíocht i ngíomhaíochtaí tacaíocht oideachais, cosúil le léitheoireacht ina bpéirí.
- Cabhrú le cláracha ealaín, ceol, drámaíocht, teangeolaíoch n_ eolaíocht agus teicneolaíocht.
- Tacaíocht i gcoimeádúcháin an fhoirgnimh scoile.
- Freastal ar Boird Bainistaíochta agus cumainn scoile eile.

Oideachas Le Chéile agus an Comhleas

Comh luath is a oscaillaíonn scoil chuig rannpháirtaíocht _ thuismitheoirí, cosainteoirí, seanthuismitheoirí agus an pobal, tá teacht ar chuid réimse leathan sochmhainn a bheadh dodhéanta a chur ar fail tríd soláthrú airgead amhainn. Tacaíocht cumhachtach é seo do na múinteoirí sa scoil agus is buntáiste oideachais ollmh_r é do na pháistí.

Iarrann sé scill agus cúram bunscoil a oibriú a chuireann meas ar an cothromaíocht fíneálta idir fiacha pearsanta tréan na dtuismitheoirí chuig oideachas a pháistí agus an cúram cusp_ireach agus aire profisiúnta do múinteoirí sár-cáillaithe. Tá Oideachas Le Chéile geallta chun déanamh cinnte de go gcothíonn na scoil an pháirtíocht, oilúint agus tacaíocht a sholáthrú i gcomhair boird scoile chun an modh cumais seo a úasmhéid.

Is é ghlacadh páirt na thuismitheoirí i bpáirtíocht leis an fhoireann a solátharaíonn páistí le samplaí de comhoibriú practiciúil sa chomhleas. Is tacaíocht cumhachtach é don meas atá á chothú sa seomra ranga. Déanann an t-aitmaisféir seo sampla a leagann do na bpáistí agus ar an gcuma chéanna tá siad spreagtha le oibriú la chéile i shuíomh éagsúil chun aidhm coitianta a shroicint.

San modh seo oideachas, tá chur chun cinn ar daonlathachas na bpáistí sa scoil. De réir ár dtaithí féin, tá sé sodhéanta Comhairle na nDaltaí a bhunú i mbunscoileanna agus tá sé seo riachtanach le go n-éireoidh le c_ras iompar ina ghlacann páistí agus tuismitheoirí páirt díreach i dtarraingt aníos na bpolsaí seo. Chomh luath is atá spas sábhálta ag páistí ina bhfuil siad páirteach agus cinnte de thacaíocht _ mhúinteoirí, is féidir leo chur le forbairt polasaí scoileanna eile mar a rinneadh agus gur éirigh leo.

I mblianta, cuir i gcás, tá an-chuid polasaí faoin timpeallacht a d'éirigh go maith leo, a bhí dírithe ag comhairlthe na bpáistí is an toradh a bhí ar seo ná bhronnadh Brat Glas ar a lán scoileanna.

Conclúid

Breathnú siar gairid é seo ar chuid de na choincheap lárnach atá mar pháirt de chuspa Oideachas Le Chéile de Scoil Náisúinta in Éireann.

Ní dhéanann Oideachas Le Chéile aon éileamh ar cheartaí do na smaointí seo. Tá an-chuid d_ibh comhlíontha i scoileanna eile in Éireann agus thar lar tagann muid go hiomlán le iarrachtaí na hoide ag oibriú i scoileanna le pátrúntacht eile.

Ní fheicimid ár todhcaí mar soláthraí toirmheascach n_ alm_ir sa ch_ras Éireannach. Feicimid an roinn mar cuid de forbairt comhlántacht ag tabhairt rogha áit nach raibh aon rogha cheanna. Táimid faoi cheangal oibriú le soláthraí eile chun caidreamh oideachas bunscoil a chothromú le riachtanais ár sochaí atá ag athrú agus tabhairt faoi cearta daona páistí, tuismitheoirí agus múinteoirí.

Tá súil againn go raibh an leabhrán seo úsáideach i gceisteanna faoi scoil Oideachas Le Chéile agus ár naidhm mar gníomh carthanachta don oideachais a fhreagairt. Má tá tuile eolas uait n_ má tá tú ag iarradh páiste a liostáil i scoil Oideachas Le Chéile n_ cuidiú leis an obair, tá tuile eolas ar fail _nar suíomh idirlíon n_ _nar oifig náisúinta.

Táimid ag tnúth le bualadh agus obair le an-chuid daoine agus eagraíochtaí chun c_ras oideachais atá cuimsitheach agus _m_sach de chách a sholáthrú.

Le tuile eolas breathnaigh ar an t-idirlíon ar;

http://www.educatetogether.ie

Té i dteaghmháil linn ag;

Ríomhphoist – info@educatetogether.ie

N_ ag -

Oideachas Le Chéile, 8HA CentrePoint, Oak Drive, Baile Átha Cliath 12.

Gothán Idirnáisúinta: +353 (0)1 42 92 500

Faics Idirnáisúinta: +353 (0)1 42 92 502

© Educate Together 2005.